

III

OBWIESZCZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 28 marca 1960 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych.

1. Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 16 lutego 1960 r. o zmianie dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 9, poz. 57) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1950 r. Nr 49, poz. 439, z 1958 r. Nr 45, poz. 221 i z 1960 r. Nr 9, poz. 57) z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów wydanych przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów i ustępów.

2. Jednolity tekst dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych nie obejmuje art. 2 i 4 ustawy z dnia 16 lutego 1960 r. o zmianie dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 9, poz. 57) w brzmieniu:

„Art. 2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie pozostają w mocy przepisy dotychczasowe.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Załącznik do obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 marca 1950 r. (poz. 111).

DEKREI

z dnia 26 października 1950 r.

o przedsiębiorstwach państwowych.

Art. 1. 1. Przedsiębiorstwo państwowe jest podstawową jednostką organizacyjną gospodarki planowej, utworzoną w celu zaspokajania potrzeb społecznych w dziedzinie określonej w akcie o jego utworzeniu.

2. Przedsiębiorstwo państwowe samodzielnie organizuje i prowadzi swą działalność w celu wykonania zadań wynikających z aktu o jego utworzeniu i obowiązujących je wskaźników planowych.

Art. 2. Przedsiębiorstwa państwowe posiadają osobowość prawną.

Art. 3. Przedsiębiorstwa państwowe prowadzone są według zasad rozrachunku gospodarczego.

Art. 4. 1. Utworzenie przedsiębiorstwa państwowego, podległego naczelnemu lub centralnemu organowi administracji państwowej (przedsiębiorstwo kluczowe), następuje w drodze zarządzenia właściwego ministra wydanego po uzgodnieniu z Ministrem Finansów i po porozumieniu z prezydium wojewódzkiej rady narodowej, na której terenie przedsiębiorstwo ma mieć siedzibę.

2. Utworzenie przedsiębiorstwa państwowego, podległego radnie narodowej (przedsiębiorstwo terenowe), następuje w drodze uchwały prezydium właściwej rady narodowej.

3. Rada Ministrów określi rodzaje przedsiębiorstw kluczowych, których utworzenie nie wymaga przewidzianego w ust. 1 porozumienia z prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

4. Prezydium rad narodowych tego samego lub różnego stopnia mogą wspólnie utworzyć przedsiębiorstwo państwowe, podejmując w tym przedmiocie jednobrzmiące uchwały ze wskazaniem w nich rady narodowej, której prezydium ma to przedsiębiorstwo podlegać, oraz zasady rozliczania się z budżetami zainteresowanych rad narodowych.

Art. 5. 1. Rada Ministrów określi rodzaje przedsiębiorstw terenowych, których utworzenie ze względu na przedmiot, zakres lub charakter ich działalności wymaga zgody Rady Ministrów lub określonego ministra.

2. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej ze względu na przedmiot, zakres lub charakter działalności przedsiębiorstwa terenowego może uzależnić od swojej zgody jego utworzenie przez prezydium rady narodowej niższego stopnia.

Art. 6. Akt o utworzeniu przedsiębiorstwa państwowego powinien określać nazwę, siedzibę i przedmiot działania przedsiębiorstwa, organ lub organizację która wykonywać będzie nadzór nad jego działalnością (jednostkę nadzorczą), ustalać, czy przedsiębiorstwo może tworzyć oddziały poza swą siedzibą, oraz w miarę potrzeby określać inne dane dotyczące organizacji i działalności przedsiębiorstwa.

Art. 7. 1. Przedsiębiorstwa państwowe podlegają wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych i nabywają osobowość prawną z dniem wpisu do rejestru.

2. Rada Ministrów wyda w drodze rozporządzenia szczegółowe przepisy o urządzeniu i prowadzeniu rejestru przedsiębiorstw państwowych.

Art. 8. 1. Właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Finansów ustala fundusz statutowy przedsiębiorstwa kluczowego, przydzielając mu środki o wartości równej sumie funduszu statutowego.

2. Fundusz statutowy przedsiębiorstwa terenowego ustala prezydium rady narodowej, które wydało uchwałę o jego utworzeniu, i przydziela mu środki o wartości równej sumie funduszu statutowego.

Art. 9. Rada Ministrów ustala zasady organizacji i prowadzenia przedsiębiorstw państwowych oraz zasady finansowania ich działalności, a w szczególności:

- 1) zasady tworzenia, zmniejszania i zwiększania funduszy przedsiębiorstwa,
- 2) zasady i tryb przekazywania przez przedsiębiorstwo środków trwałych oraz obiektów majątkowych w przypadkach nie określonych odrębnymi przepisami,
- 3) zasady organizacji i prowadzenia zakładów wchodzących w skład przedsiębiorstwa, które działają na zasadach wewnętrznego pełnego rozrachunku gospodarczego, mają wydzielone środki własne oraz sporządzają własny bilans i rachunek wyników,
- 4) wytyczne dla określenia zakresu działania i uprawnień kategorii pracowników, których praca ma szczególne znaczenie dla prowadzenia przedsiębiorstwa.

Art. 10. 1. Na rzecz osób nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej nie wolno zbywać środków trwałych przedsiębiorstwa państwowego ani też ustanawiać na nich praw rzeczowych ograniczonych.

2. Rada Ministrów może dla przypadków gospodarczo uzasadnionych ustalić zasady zbywania przez przedsiębiorstwo państwowe środków trwałych osobom, nie będącym jednostkami gospodarki uspołecznionej.

3. Przepisy ust. 2 nie odnoszą się do nieruchomości.

4. Czynności prawne sprzeczne z przepisami niniejszego artykułu są nieważne.

Art. 11. Środki trwałe przedsiębiorstwa państwowego nie mogą służyć dla zaspokojenia jego zobowiązań pieniężnych.

Art. 12. 1. Przedsiębiorstwo państwowe odpowiada tylko za swoje zobowiązania; odpowiedzialność jego nie rozciąga się na zobowiązania Skarbu Państwa ani innego przedsiębiorstwa państwowego.

2. Za zobowiązania przedsiębiorstw państwowych Skarb Państwa nie odpowiada.

Art. 13. 1. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi tryb egzekucji należności pieniężnych, przypadających od przedsiębiorstw państwowych.

2. Do egzekucji należności wynikających z orzeczeń państwowych komisji arbitrażowych stosuje się przepisy szczególne o państwowym arbitrażu gospodarczym.

Art. 14. 1. Dyrektor zarządza przedsiębiorstwem państwowym i reprezentuje je na zewnątrz.

2. Dyrektora przedsiębiorstwa kluczowego powołuje i odwołuje minister po zasięgnięciu opinii lub na wniosek jednostki nadrzędnej.

3. Zastępców dyrektora i głównego księgowego przedsiębiorstwa kluczowego powołuje i odwołuje minister na wniosek dyrektora, po zasięgnięciu opinii jednostki nadrzędnej. Minister może przekazać sprawę powoływania i odwoływania zastępców dyrektora i głównego księgowego kierownikowi jednostki nadrzędnej.

4. Dyrektora przedsiębiorstwa terenowego powołuje i odwołuje prezydium rady narodowej, której przedsiębiorstwo podlega.

5. Rada Ministrów może zastrzec, że powołanie i odwołanie dyrektorów określonego rodzaju przedsiębiorstw terenowych wymaga zgody ministra lub prezydium rady narodowej wyższego stopnia. Rada Ministrów określi tryb powoływania i odwoływania zastępców dyrektorów i głównych księgowych przedsiębiorstw terenowych.

6. Współdział organów samorządu robotniczego w zarządzaniu przedsiębiorstwem państwowym oraz w powoływaniu i odwoływaniu jego dyrektora określają odrębne przepisy.

Art. 15. 1. W przypadku rozwiązania rady robotniczej na skutek działalności sprzecznej z interesami przedsiębiorstwa lub gospodarki narodowej — minister powinien odwołać dyrektora przedsiębiorstwa kluczowego jeżeli dyrektor nie wstrzymał wykonania tej uchwały rady robotniczej lub konferencji samorządu robotniczego, która była przyczyną rozwiązania rady robotniczej.

2. W przypadku odwołania dyrektora minister może powierzyć na czas określony wykonywanie obowiązków dyrektora osobie przez siebie wyznaczonej.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do prezydiów rad narodowych w odniesieniu do przedsiębiorstw terenowych.

Art. 16. 1. Do składania w imieniu przedsiębiorstwa państwowego oświadczeń w zakresie jego praw i obowiązków majątkowych wymagane jest współdziałanie dwóch upoważnionych osób.

2. Osobami upoważnionymi są: dyrektor, jego zastępcy oraz pełnomocnicy przedsiębiorstwa w przypadku ich ustanowienia.

3. W sprawach wynikających ze stosunku pracy przedsiębiorstwo działa przez jedną z osób wymienionych w ust. 2.

4. Jednostka nadrzędna może upoważnić dyrektora do samodzielnego składania oświadczeń w szczególnym zakresie.

Art. 17. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może w sposób przewidywany dla składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych ustanawiać pełnomocników uprawnionych do dokonywania czynności prawnych w jego imieniu.

2. W przedsiębiorstwach, w których nie powołano zastępców dyrektora, pełnomocników ustanawia i odwołuje dyrektor samodzielnie.

3. Pełnomocnicy działają łącznie lub oddzielnie w granicach ich umocowania, ustalonych w pełnomocnictwie sporządzonym na piśmie.

4. Ustanowienie lub odwołanie pełnomocnika powinno być ujawnione w rejestrze przedsiębiorstw państwowych.

5. Nie podlegają ujawnieniu w rejestrze pełnomocnicy do dokonywania poszczególnych czynności oraz pełnomocnicy procesowi.

Art. 18. 1. Przedsiębiorstwa państwowe mogą być łączone i likwidowane. Podstawą łączenia lub likwidacji przedsiębiorstwa kluczowego jest zarządzenie właściwego ministra. Podstawą łączenia lub likwidacji przedsiębiorstwa terenowego jest uchwała prezydium właściwej rady narodowej.

2. Likwidacja przedsiębiorstwa kluczowego następuje po porozumieniu z prezydium wojewódzkiej rady narodowej, właściwej ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa.

3. Rada Ministrów określa w drodze rozporządzenia szczególne przepisy o łączeniu i likwidacji przedsiębiorstw państwowych.

Art. 19. 1. Rada Ministrów może tworzyć gospodarcze organizacje, grupujące przedsiębiorstwa kluczowe, zwane dalej zjednoczeniami.

2. Celem zjednoczenia jest stworzenie warunków prawidłowego wykonywania przez zgrupowane w nim przedsiębiorstwa zadań wynikających z narodowych planów gospodarczych i potrzeb rynku, koordynacja i nadzór nad działalnością zgrupowanych przedsiębiorstw oraz reprezentowanie ich wspólnych interesów.

3. Zjednoczenie działa według zasad rozrachunku gospodarczego.

4. Zjednoczenie podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych i nabywa osobowość prawną z dniem wpisu do rejestru.

Art. 20. 1. Rada Ministrów tworząc zjednoczenie określa przedsiębiorstwa podlegające zgrupowaniu w zjednoczeniu oraz wskazuje ministra, który będzie sprawował nadzór nad jego działalnością.

2. Rada Ministrów może określić zasady współdziałania i uprawnienia zjednoczeń i innych jednostek nadrzędnych w zakresie koordynacji działalności przedsiębiorstw o pokrewnym przedmiocie działania, zgrupowanych w różnych zjednoczeniach lub podległych różnym jednostkom nadrzędnym.

3. Właściwy minister nadaje zjednoczeniu statut, który wymaga zatwierdzenia przez Prezesa Rady Ministrów. Statut określa nazwę i siedzibę zjednoczenia, przedsiębiorstwa zgrupowane w zjednoczeniu, zakres i sposób działania zjednoczenia, zakres praw i obowiązków zgrupowanych przedsiębiorstw wobec zjednoczenia oraz inne niezbędne dane dotyczące organizacji i działalności zjednoczenia, a w szczególności zakres działania i uprawnień kolegium i rady techniczno-ekonomicznej zjednoczenia.

4. Minister może podporządkować zjednoczeniu również jednostki organizacyjne nie będące przedsiębiorstwami, a związane z działalnością przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu.

Art. 21. 1. Działalność zjednoczenia nie może ograniczać zastrzeżonej prawnie samodzielności zgrupowanych w nim przedsiębiorstw

2. Zjednoczenie może prowadzić własną działalność gospodarczą.

Art. 22. 1. Działalnością zjednoczenia kieruje dyrektor, powoływany i odwoływany przez ministra. Rada Ministrów może zastrzec, że do powoływania i odwoływania dyrektorów określonych zjednoczeń wymagana jest zgoda Prezesa Rady Ministrów.

2. Zastępców dyrektora zjednoczenia powołuje i odwołuje minister na wniosek dyrektora zjednoczenia.

Art. 23. 1. W zjednoczeniu działa kolegium. W skład kolegium wchodzi dyrektorzy przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu, a w razie nieobecności dyrektora — wyznaczony przez niego zastępca.

2. Kolegium jest organem opiniodawczym i doradczym zjednoczenia. Statut zjednoczenia może określić przypadki, w których uchwały kolegium mają moc wiążącą zarówno dla dyrektora zjednoczenia, jak i zgrupowanych przedsiębiorstw, oraz ustalić tryb zawieszania i uchylania uchwał kolegium, spiecznych z prawem lub planem gospodarczym albo naruszających rozrachunek gospodarczy poszczególnych przedsiębiorstw.

Art. 24. 1. Dyrektor zjednoczenia może powołać radę techniczno-ekonomiczną (naukowo-techniczną), złożoną ze specjalistów i przedstawicieli nauki oraz działaczy gospodarczych i społecznych.

2. Rada techniczno-ekonomiczna jest organem doradczym zjednoczenia.

Art. 25. Rada Ministrów określa:

- 1) zasady organizacji i finansowania działalności zjednoczeń,
- 2) zasady przekazywania zjednoczeniom przez ministrów przysługujących im uprawnień, w szczególności w zakresie organizacji i kontroli obrotu towarowego, planowania i realizacji inwestycji, ustalania cen i kontroli działalności przedsiębiorstw.

Art. 26. Do zjednoczeń stosuje się odpowiednio przepisy o przedsiębiorstwach państwowych, z tym że połączenie i likwidacja zjednoczeń następuje na podstawie uchwały Rady Ministrów.

Art. 27. 1. Minister może zlecić przedsiębiorstwu wykonywanie w stosunku do innych podległych przedsiębiorstw zadań, które na podstawie przepisów artykułów poprzedzających mogą być wykonywane przez zjednoczenie (przedsiębiorstwo prowadzące).

2. Minister, zlecając przedsiębiorstwu prowadzącemu wykonywanie zadań, o których mowa w ust. 1, nadaje mu statut. Statut określa nazwę i siedzibę przedsiębiorstwa prowadzącego, przedsiębiorstwa nadzorowane, zakres i sposób działania przedsiębiorstwa prowadzącego, zakres praw i obowiązków nadzorowanych przedsiębiorstw wobec przedsiębiorstwa prowadzącego, sposób reprezentowania przedsiębiorstwa prowadzącego oraz inne niezbędne dane dotyczące organizacji i działalności tego przedsiębiorstwa.

Art. 28. 1. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej może w drodze uchwały za zgodą właściwego ministra tworzyć zjednoczenia przedsiębiorstw terenowych, powoływać przedsiębiorstwa prowadzące oraz nadawać im statuty.

2. Przepisy art. 19 ust. 2, 3 i 4, 20, 21, 22, 23, 24 oraz 27 stosuje się odpowiednio.

Art. 29. 1. Z dniem wejścia w życie dekretu stosuje się jego przepisy do wszystkich istniejących dotychczas przedsiębiorstw państwowych, nie wyłączając przedsiębiorstw powołanych przepisami o monopolach państwowych, przedsiębiorstw b. związków samorządu terytorialnego i przedsiębiorstw Miejskiego Handlu Detalicznego.

2. Istniejące dotychczas przedsiębiorstwa państwowo-spółdzielcze stają się przedsiębiorstwami państwowymi w rozumieniu niniejszego dekretu:

Art. 30. 1. Przepisów dekretu nie stosuje się do:

- 1) państwowych instytucji bankowych,
- 2) przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”,
- 3) przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”,
- 4) przedsiębiorstw państwowych, utworzonych na podstawie art. 6 ust. 2 lit. a) ustawy z dnia 20 grudnia 1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym (Dz. U. z 1949 r. Nr 63, poz. 494 i z 1950 r. Nr 49, poz. 448).

2. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia podać w całości lub w części przepisom dekretu przedsiębiorstwa, wymienione w ust. 1.

3. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia wyłączyć spod działania przepisów niniejszego dekretu przedsiębiorstwa określone w art. 29 ust. 1 i określić charakter tych wyłączonych jednostek organizacyjnych, ich organizację wewnętrzną i finansową oraz system finansowy.

Art. 31. 1. Przedsiębiorstwa państwowe wymienione w art. 30 ust. 1 podlegają wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych.

2. Znosi się prowadzenie w sądach powszechnych rejestru handlowego dla przedsiębiorstw państwowych.

Art. 32. Do czasu wejścia w życie nowych przepisów przewidzianych w art. 9, 10 ust. 2 i 18 ust. 3 pozostają w mocy w ich zakresie przepisy dotychczasowe.

Art. 33. Do czasu wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów przewidzianego w art. 13 ust. 1 stosuje się do egzekucji należności pieniężnych przypadających od przedsiębiorstw państwowych odpowiednio przepisy art. 584 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, z tym jednak że egzekucję administracyjną świadczeń pieniężnych prowadzi się według przepisów dotychczasowych.

Art. 34. 1. Uprawnienia, zastrzeżone w przepisach artykułów poprzedzających ministrowi, jak również ciążące na nim obowiązki mogą być wykonywane przez kierownika urzędu centralnego w zakresie jego właściwości.

2. Uprawnienia, zastrzeżone w przepisach artykułów poprzedzających prezydium wojewódzkiej rady narodowej, jak również ciążące na nim obowiązki wykonuje także prezydium rady narodowej, miasta wyłączonego z województwa w zakresie swojej właściwości.

Art. 35. 1. Uchyła się wszystkie dotychczasowe przepisy w sprawach unormowanych w niniejszym dekrete.

2. W szczególności tracą moc obowiązującą:

- 1) dekret z dnia 3 stycznia 1947 r. o tworzeniu przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 8, poz. 42),
- 2) ustawa z dnia 21 maja 1948 r. o przedsiębiorstwach państwowo-spółdzielczych (Dz. U. Nr 30, poz. 201),
- 3) dekret z dnia 26 października 1949 r. o tworzeniu przedsiębiorstw Miejskiego Handlu Detalicznego (Dz. U. Nr 55, poz. 433).

Art. 36. 1. Pozostaje w mocy obowiązek central spółdzielni oddania w dotychczasowym trybie przedsiębiorstwom państwowo-spółdzielczym, przekształconym z mocy niniejszego dekretu na przedsiębiorstwa państwowe, majątku, który podlega oddaniu w myśl art. 7 ustawy z dnia 21 maja 1948 r. o przedsiębiorstwach państwowo-spółdzielczych (Dz. U. Nr 30, poz. 201).

2. Majątek oddany stosownie do przepisu powołanego w ust. 1 staje się majątkiem Państwa.

Art. 37. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.